

EKOKÖYLER: YENİ ROTAMIZ

Julian Rose (Çeviren: İlknur Urkun Kelso)

İstanbul: Yeni İnsan Yayın Evi Ekoloji Serisi 2018, 159 sayfa

Merve ÖZ YILDIRIM¹

KİTABA GENEL BAKIŞ

Kitap adından ve kapak tasarımından anlaşılacağı üzere; sürekli evrilen varlık olan toplumun, yeni kökler salabilmesi ve gelecek kuşaklara güzel bir hayat sunabilmesi için kaosu aşarak yeni bir rota ‘ekoköyler’ çözüm olarak sunulmuştur. Kapak tasarımında gelecek kuşakları ve onlara çözüm olarak sunulan yeni rota ekoköyleri yansıtan bir tasarım yapılmıştır. Kapak tasarımında kullanılan uçurtma uçuran çocuk gelecek nesilleri için kurulan hayalleri, yeni hedefleri simgelemektedir. Yeşilin ve doğal malzemelerin kullanıldığı dingin şehir yaşamından uzak ortak ise hedeflenen ekoköyleri simgelemektedir.

KİTABIN İÇERİĞİ VE YAZARIN AMACI

Kitabın önsözüne bakıldığında, «... yaşamımızın kontrolünü bu tür insanların elinden almak ve enerjimizi büyük ölçüde kendi kendini yöneten insan ölçeğinde topluluklar için yeniden bir gelecek yaratmaya adanmış olmaktan daha önemli işimiz yok.» şeklinde anlatmıştır. Yazar bu kitabı kaleme alarak bir eylem çağrısı bir değişim kılavuzu yaratmak istemiştir. Yaşamın çeşitli yönlerini dünyevi kaygılarını, sorunlarını ve çözüm yollarını subjektif bir şekilde okuyucuya sunmuştur.

Dünya genelindeki tüm canlıları etkileyen büyük sorunlar hakkındaki farkındalığı arttırarak yeni rota ekoköyler ile yaşamın çeşitli yönlerini ele alarak sürdürülebilir yeni yaşam biçimini anlatmaya çalışmıştır. Yazar kitapta yaşamın çeşitli yönlerini ele almak için başlıca dünyevi kaygıların her birine bir bölüm ayırmıştır: Çevre, tarım, kültür, ruh, ekonomi, bilim, enerji, eğitim, iletişim, sanat, siyaset, iklim, sağlık ve adalet.

1. TOPLUM VE KÜLTÜR: BAŞA DÖNMEK

Şair John Donne ‘Ada değildir insan’ sözüyle, hiç kimsenin bağımsız olarak istediğini alamayacağı ve gerçek mutluluğa erişemeyeceği anlatılmaktadır.

Toplumsal, kültürel ifadeler aslında insanların ortak işleri, zevkleri, duyguları paylaşma ihtiyacıyla evrilmiştir. Ancak endüstri devrimi sonrası teknolojinin gelişmesi ve insan hayatının kolaylaşarak insanların birbirlerine olan ihtiyacın azalmasıyla birlikte, binlerce yılda insanların arasında oluşan bağlar yok olmaya başlamıştır. İnsanların görevlerini paylaşma ihtiyaçları ortadan kalkarak bireycilik ve rekabetçilik baskın hale gelmiştir. Ancak bu kitap, şehirlerin yoğun temposundan kaosundan uzak sakin bir yaşam tarzını betimleyen yaşama geri dönülebileceğinin gerçekçi bir hedef olduğunu iddia etmektedir. Aksi takdirde, insanların hayatta kalma güdülerini sürdürülebilir ve desteklenebilir olmayan, tamamen bağları koparıp yabancılaştırıcı servet yarışı için olan bir yaşam biçimine götürecektir.

¹ Gazi Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Şehir ve Bölge Planlama Anabilim Dalı, merveee.ozzz@gmail.com

2. PARA VE EKONOMİ: HERKESİN YARARINA

Tüm insanlık için önemi çok büyük olan para, takasların daha esnek şekilde yapılması için ortaya çıkmıştır. Asıl amacı insan yaşamını kolaylaştırmak olmasına rağmen, şu an insanlık için çok büyük tehlikeler yaratmıştır. Günümüzde para genel olarak servet birikimi ve biriken servetin saklanarak gösteriş haline gelmesi amacıyla kullanılmaktadır. Parası olan ve olmayan insanlar arasında rekabet, kin, kıskançlık duygularının doğmasına neden olmuştur. Savaşlar, işgaller, insanların özgürlüklerinin baskı altına alınmasına ve insanlar/devletler arasındaki bağların yok olmasına neden olmuştur.

Bunun yanı sıra, ekonomik büyüme hızı ekolojik anlamda da birçok hasara neden olmuştur. Sömürgeci ekonomik büyüme baskısı, hızı ne kadar büyükse küresel kaynak kaybı, çevresel kirlilik ve çevreyle ilgili tavizlerin düzeyinin de o kadar yüksek olduğu saptanmıştır. Paranın, doğanın zenginliği ve çeşitliliğini desteklemesi düşünülürken; doğayı ve insanı karşı karşıya getirerek doğanın sunduğu ekonomik değeri olan her şeyi sonuna kadar kullanılmaktadır. Tüm insanlığı tehdit eden bu sorunun en kısa sürede farkına varılıp, paranın insan hayatını ve doğayı yok etmesine izin verilmemelidir. Paranın tüm insanlık için amaç olmaktan çıkarılıp araç olarak kullanılmaya başlanmalıdır.

3. TEKNOLOJİ VE BİLİM: YAŞAM İÇİN

Teknoloji ve bilim toplumların evrimini büyük ölçüde ilerletme ya da geriletme gücüne sahiptir. Teknoloji ve bilimin temelinde insan hayatını kolaylaştırmak gibi iyi niyetler yatarken sonuçlarının yıkıcı olduğu birçok alanda görülmektedir. İnsanların hayatını kolaylaştırabilmek için mekanik ve teknik yöntemlerle ‘teknolojik çözümler’ geliştirilmiştir. Bunların sayesinde sanayi ve tarım devrimi olmuştur bunlar olmasaydı insan yaşamı şu an çok farklı noktada olurdu. Bu çözümlerle mekanizasyon giderek arttı ve insanlarla doğa arasındaki kadim bağ zayıfladı. İnsanlık sürdürülebilir olmayan bir yaşama doğru sürüklendi. Sürdürülebilir olmayan yaşam standartlarında yaşanabilmesi için gereken kaynak miktarına bakıldığında 5 adet dünyaya ihtiyaç duyulduğu hesaplanmıştır. Ekonomi ve yaşam standartları doğanın önüne geçse de ‘doğanın isyanı’ ile küresel ekonomi çökecek, bunun yanında aşırı tüketilip hor kullanılan doğal kaynaklarla da yaşamak mümkün olmayacaktır. Bu yüzden en kısa sürede tüm insanlığın tehdidin ve durumun ciddiyetinin farkına varması ve çözümler geliştirmesi gerekmektedir.

4. TARIM, ÇEVRE VE KIRSAL EKONOMİ: İNSAN YAŞAMININ TEMELLERİ

Günümüzde dünyanın büyük çoğunluğu, doğal yöntemlerden uzaklaşmış seri üretime dayalı ‘fabrika çiftliği’ ile beslenmektedir. Sanayi devrimi sonrasında insanların ihtiyaçlarının karşılanması için dünya genelinde sürdürülebilir olmayan bir baskı arttı. Endüstrileşmeyle birlikte, tohum ekilen üst toprak tabakası büyük ölçüde zarar görmüştür. Gıda üretimini verimini arttırmak amacıyla toprağın tüm dengesi ve kalitesi bozulmuştur. Günümüzde yetişen sebze türlerinin %98’i yok olmuş ve genetik havuzumuzun bu yüzyıl bitmeden yok olması beklenmektedir.

Tohumlarını topraklarını kaybeden medeniyetlerin ölmekte olduğu söylenmektedir. Bu sözle tarım, insanlık ve doğanın ne derece tehdit altında olduğu ve önemi görülmektedir. Eğer fakirleşen topraklarımızı, gıdamızı, flora ve faunamızı tekrar canlı hale getirmek istiyorsak tarım sistemi temel ekolojik ilkelere uyularak yapılmalı ve tarımdan elde edilen maddi kazançlar ikinci plana atılmalıdır.

5. İKLİM VE ENERJİ TÜKETİCİLER: OLMAK YA DA SAHİP OLMAK?

İnsanoğlunun her şeye hükmedebildiği düşünülse de bazı şeyler kontrolün dışında gerçekleşmektedir. Geçmişten beri yaptığımız şeyler gezegenimizin üzerinde gözle görülemeyen sonuçlar doğurmaktadır ve zamanla bütün bunların önüne geçmek zorlaşmaktadır. Bunlardan biri iklimdir. En az 250 yıldır fosil yakıt tüketilmesi ciddi oranda kirliliğe ve iklim değişikliğine neden olmuştur. Şu an sık sık karşılaştığımız anormal hava sıcaklıkları bunun bir göstergesi olarak kabul edilebilir. Bugüne kadar dünyanın canlı bir varlık olduğu unutulurken endüstri sonrası toplumlarda ekonomik ilerleme ve tüketim çılgınlığı artarak, maddiyatçı zihniyetle dikkat edilmeden zehirlenmesine kirlenmesine neden olmuştur. Maddiyat her şeyin önüne geçerek insanlar toplumlar birbirleriyle yarış haline girmiş ve canlı bir varlık olan doğa hep göz ardı edilmiştir. Yıllardır süregelen bu düzeni değiştirmek, kirliliği azaltarak, atıkların dönüşmesini sağlamak imkansızdır. Bu yüzden en iyi çözüm yolu 'atıksız' bir topluma geçere sürdürülebilir yaşam tarzını benimsemektir.

6. ENERJİ VE ZAMAN

Gündelik hayatımızda ihtiyaç duyduğumuz dış enerji ile içimizdeki iç enerji miktarımız doğru orantılıdır. Bu bölümde enerji israfının yanlış düşünmek olduğu ileri sürülmektedir. İnsanların düşünce yapısı toplumları, toplumların düşünce yapısı tüm dünyanın enerjisini etkilemektedir. İnsan beynini meşgul eden yanlış düşünceler yüzünden her gün milyonlarca enerji ziyan olmaktadır. Bu durumun kökten bir çözümü bulunmadığı için, dünyanın enerji tasarrufu/planı için insanların bireysel olarak olumlu düşünmeyi öğrenerek topluma olumlu etkisi etmesi gerekmektedir. Düşünce yapımızdaki değişiklik ile yanlış düşüncelerden sıyrılarak dünyanın etkisi altında kaldığı enerji krizinden kurtulmasını sağlayacaktır.

7. ZAMAN VE ENERJİ

Yeni buluşlarımızdan biri olan zaman, genellikle mali çıkarları ya da önceden belirlenmiş çalışma programlarını meşru kılmak için kullanılmaktadır. Zaman olumlu ve olumsuz olarak tanımlanabilir. Günümüzde zamanın akışına parasal değerler biçildiği için (mesai saatleri, yevmiyeler...) toplumlar çok fazla fiziksel ve zihinsel olarak stres altına girmektedirler. Kendi yaşam düzenimizi ve ritimimizi doğayı düzenleyen evrensel ritimlerden daha önemli kılarak doğanın bir parçası olduğumuzu unuttuk. Bu durumun önüne geçilmediği takdirde gittikçe artan soyutlama, genel bir zihin beden yorgunluğu domino etkisine sahip bir şekilde tüm insanların yaşamlarının her alanında yıkıcı etkiler bırakacaktır. Bu yüzden en kısa zamanda dış ve iç dünyamızı dengeleyerek sağduyuyu geliştirmek gerekmektedir.

8. İNSAN VE HAYVAN

İnsanların DNA'larından çok az farkı olan hayvanlarla insanların arasındaki ilişkiler son derece güçlüdür. Dünya insanlarla hayvanların tamamen ayrıldığı bir yer olarak düşünülemez, her zaman birbirlerine ihtiyaç duymaktadırlar. Ancak diğer bölümlerde bahsedildiği gibi ekonomik çıkarlar, üretim hayvanlarla olan bağlarımızın önüne geçerek evcilleştirilmiş çiftlik hayvanları sayısız şekilde gerek et, süt, giyecek olarak insanlara hizmet etmektedir. Gıda üretim sistemi öylesine alçalmış bir durumdaki fabrika çiftlikleri binlerce hayvanın havasız güneşsiz dev barakalara kapatılarak beslendiği yerlerdir. Tavukların sürekli yumurtlamasını sağlamak ve daha fazla gelir elde edebilmek için florasan lambasının altında yaşatılmaktadır. Bu duruma birçok örnek verilebilir.

Kır ve kent hayatının arasındaki kopukluk yüzünden kimse bunların bilincinde değildir ve çiftlik hayvanları savunmasız durumdadırlar. Hayvanların ömürlerinin kısalması doğal dengeyi derinden

etkileyerek insanların geleceğini etkilemektedir. En kısa zamanda tüm toplumlarda fabrika çiftlik hayvanları hakkında bilinç oluşturulmalı ve kendi çıkarlarımızı maddi hedeflerimizi kenara bırakarak doğanın dengesine sahip çıkmalıyız.

9. SANAT, EĞİTİM VE RUHU BİRLEŞTİRMEK

Sanatsal olmak ve pratik olmak birbirine zıt nitelikler olarak bilinmektedir. Zanaatkar olan bireylerde kalite arayışının olduğu bu yüzden de parasal bir getiri beklentisiyle fabrikalarda seri üretim yapılamayacağı düşünülmektedir. Ancak gerçek bir sanatçı olunabilmesi için pratik olmak gerektiği ve bu iki niteliğin birbirini büyük ölçüde desteklemesi gerekmektedir. Günümüzde eğitim sistemi farklı şekilde evrilmektedir. Artık eğitimciler mesleki becerileri yerine akademik başarıları vurgulamaktadır. Eğitim sistemimizin yaratıcılığın ve yaşamsal merakın teşvik edilmesi ile herhangi bir ilgisi yoktur. Asıl amaç, tek tipleşerek iyi parasal getiri sağlayacak iş bulma şanslarını arttırmaktır. Kısacası her alanda olduğu gibi eğitim ve sanat alanında da parasal hedefler ön plana çıkararak eğitim, sanat ve ruh birbirinden ayrılmıştır. İnsanların daha fazla yabancılaşmaması, sürdürülebilir toplum olması ve ruhlarını doyurabilmeleri için en kısa zamanda herkesin modern toplumun evriminin farkına varması ve insanlığın tekrar ayağa kalkabilmesi için sanatın, eğitimin ve ruhun tek çatıda toplanması gerekmektedir.

10. GENÇLİK BİLGELİKLE BULUŞUYOR

Yetişkinlik, bilgelik ve çocuklar arasındaki etkileşimin ve bilgi aktarımının önemi özellikle zanaatkarlık ve çiftçilik alanında görülmektedir. Gençler yetişkinlerden edinecekleri tecrübeyi deneyimi hiçbir eğitim şekliyle sağlayamazlar. Bu yüzden yerel yönetimler çiftçilere destek olarak bir öğretmen gibi gelecek nesillerin eğitilmesini sağlayabilir. Buna ek olarak gençleri desteklemek adına gençlere küçük alanlar tahsis edilmelidir. Bu şekilde sürdürülebilir kendi kendine yeten sağlıklı bir topluma sahip olabiliriz.

11. SAĞLIK VE TIP: EVRENSEL BİR DENGE DURUMUNA DOĞRU

Sağlık herkes için çok farklı anlamlar ifade eder ve farklı düzlemlerde frekanslarda işleyen ama birbirinin aynısı olan enerjilerdir. Günümüzde alopatik ilaçlar da çok artmıştır. Bu ilaçların zayıf yönü hastalığın kökenini iyileştirme yerine belirtilerini geçirmedir. Büyük bir çoğunluğu da kar amacıyla yapılmaktadır. Ancak asıl sağlığa sağlıklı bir çevreyle erişilebilir. Biyoçeşitlilik flora fauna dengesi insanlığı, gezegeni, evreni şifalandırmak için karşılıklı olarak birbirini destekler.

12. EVRENSEL HUKUK, DÜZEN VE ADALET

Geçmişten günümüze her şey değiştiği gibi hukuk, düzen ve adalet de değişerek evrilmiştir. 21. yüzyılda hukuk, düzen adalet sistemi maddeci olan değerler sistemini yansıtmaktadır. Bir diğer şekilde hukukun doğanın yasaları ve evrenin yasalarıyla arasındaki bağın koptuğunu söylenebilir. Yalnızca maddeci anlayışla hiçbir zaman hukuk tam anlamıyla sağlanamaz. Bunun için toplumların temeli olarak adil mahalle, ilçe veya semt hukukun düzeninin ve anlayışın değişmesi için çok iyi bir başlangıç olacaktır.

13. HÜKÜMETLER, ŞİRKETLER VE KÜRESELLEŞME

Tarih boyunca gelen tüm hükümetler, topluma iyi ve sağduyulu yön verecek vizyona sahip olmadıkları için ve toplumda en çok ihtiyaç duyan kesimlerin fayda sağlaması yaşam standartlarının artması için projeler yapmamışlardır. Dünyaya egemen olan küresel uluslararası ve ulusötesi şirketler büyüklükleri ve güçleri nedeniyle küçük ölçekli ekonomileri iflasa sürükleyerek toplumlar yok oluyor. Bu yüzden bireysel olarak bu durumun farkına varılmalı ve toplumun yıkım sürecine neden olan yerlerden desteğimizi çekerek gezegenin sağlığını ve refahını arttıracak yönde kullanmalıyız.

14. YÖNETİMDE DÖNÜŞÜM

Aristonun dediği gibi ciddi bir siyasi güç elde edebilmek için kişilikten onurdan ve gerçeklik arayışından tavizler verilmesi gerekmektedir. Tarih boyunca siyaset her zaman bu şekilde devam ettirilmiştir. Adil bir toplumun yaratılması için seçim sistemleri üzerine araştırmalar ve reformlar yapılmalı, bölgeler arası koordinasyonlar iyi sağlanmalı, toplumsal bölünmelere neden olacak ayrımcılığın önüne geçilmelidir.

15. KENTİ YEŞERTMEK

Günümüzde kentlerin çoğunda tüketici yaşam biçimleri baskın olduğu için kaynaklar çok önemlidir. Ancak ülkelerin büyük bir çoğunluğu kaynaklar anlamında kendi kendine yetememektedir. Bu ülkeleri kendine yetebilen sürdürülebilir topluluklar haline getirebilmek için ekolojik anlamda gelişmelere önem verilerek şehrin akciğeri olacak yeşil sokaklar, taze gıdayı sağlayabilecekleri topluluk bahçeleri, bostanlar, yeşil teknolojilere dayalı ulaşım sistemi ve her alanda yağmur hasadı yapılabilecek yerler tasarlanmalıdır. Bütün bunların sayesinde gelecek nesillere güzel sağlıklı bir çevre bırakabiliriz.

SONUÇ

'Bin millik bir yolculuk bile tek bir adımla başlar' sözünden de anlayacağımız gibi toplumu etkileyen her şey küçük, bireysel adımlarla gerçekleşir. Bu kitap sabit bir varlık olmayan toplum için araç niteliği taşımaktadır ve dünyanın doğanın etkisi altında kaldığı her alanı inceleyerek sorunları tespit edip öneriler geliştirmiştir. Günümüzdeki en büyük sorun, insanlık duygusunun yok olarak her şeyin maddi çıkarlara dönüp bencilleşmeleridir. Her birey kendini bir adım ileriye taşırsa bin mil ileriye gidebiliriz.